మహా భారతము

అరణ్యపర్వము

పంచమాశ్వాసము(రెండవభాగము).

“ఓమార్కండేయ మహర్షి! నీ దయవలన అని విషయములను తెలుసు కున్నాను. పూర్వము అగ్నిదేవుడు గొప్ప తపస్సు చేసాడట. ఎందుకు చేసాడు? అంగిరసుడు ఏ ప్రకారము అగ్ని గా మారాడు. అగ్నులు ఎన్ని విధములు?. వీటి గురించి వివరించండి.” అని అడిగాడు.

మార్కండేయ మహర్షి ఇలా చెప్పసాగాడు.

“అగ్ని దేవుడు హవ్యవాహనుడు. అనగా యజ్ఞములు యాగములు చేయునపుడు అందులో హోమద్రవ్యాలను వేస్తారు. ఆ హవిస్సులను, అగ్ని దేవుడు మోసుకొని పోయి అందరు దేవతలకు అందిస్తాడు.

ప్రతి సారి హవిస్సులను తీసుకొనిపోయి దేవతలకు ఇవ్వడంతో విసుగు చెందాడు అగ్ని. హవిస్సులను తీసుకు పోవడానికి ఇష్టపడక, అడవికి పోయి తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. దేహం అంతా కృశించి పోయింది.

“ ఇదేమిటి నేను నా విధులను మరచి ఈవిధంగా అడవికి వచ్చి తపస్సు చేసుకుంటున్నాను. అగ్ని లేకపోతే లోకం ఏమవుతుంది! స్థంభించి పోతుందా! ఒక వేళ అలా స్తంభించి పోయిన బ్రహ్మ దేవుడు మరొకరిని నా పదవిలో నియమించాడా! అపుడు నా పరిస్థితి ఏమిటి? నేను ఇచ్చట ఉండరాదు. వెంటనే పోవలయును” అని తపము చాలించి తన స్వస్థలమునకు వెళ్లుచుండగా, అప్పటికే బ్రహ్మదేవుడు తన పదవిలో నియమించిన అంగిరసుడు అనే అగ్ని మూడు లోకములలో అగ్ని కార్యములు నిర్వర్తించడం చూచాడు. భయ పడ్డాడు.

వెనక్కు తిరిగి వెళ్ల బోతుంటే అంగిరసుడు అతనిని చూచి “ ఓ అగ్ని దేవా! నీవు పాప రహితుడవు. ముల్లోకముల చీకట్లు పోగొట్టేవాడివి. నిన్ను బ్రహ్మ మొదట అగ్ని దేవునిగా నియమించాడు. కాబట్టి ఎలాంటి సంశయము లేకుండా నీ పదవిని నీవు తీసుకొనుము. నేను మనస్ఫూర్తిగా చెబుతున్నాను. నేను ఈ పదవిలో ఉండలేను.” అని అన్నాడు.

ఆ మాటలకు అగ్ని “అయ్యా! నా కీర్తి లోకాలలో నిస్తేజమై పోయింది. ప్రస్తుతము నీవు ముల్లోకాలలో పూజలందుకుంటున్నావు. కాబట్టి ఈ అగ్ని పదవి నీది. నాకు పనికిరాదు. నీవు చెపుతున్నావు కాబట్టి నీవు ప్రథమ అగ్ని గా మొదటి స్థానంలో ఉండు. నేను రెండవ స్థానంలో ప్రాజపత్య అగ్ని గా ఉండెదను.” అని చెప్పాడు.

దానికి అంగిరసుడు “ ఓ దేవా! నీవు అట్లు నన్ను ఆజ్ఞాపించవలదు. ప్రథమ అగ్ని పదవి నీదే. నీవే తీసుకొనుము. నన్ను నీ మొదటి కుమారునిగా ఆదరిం పుము” అని ప్రార్థించాడు. అగ్ని దేవుడు దానికి ఒప్పుకున్నాడు.

ఈ ప్రకారంగా అంగిరసుడు అగ్ని దేవునికి కుమారునిగా, రెండవ అగ్నిగా ప్రకాశించాడు.

అంగిరసునకు శివ అనే భార్య వలన బృహత్కీర్తి, బృహజ్జ్యోతి, బృహద్బ్రహ్మ, బృహన్మనసుడు, బృహన్మంత్రుడు, బృహద్భానుడు, బృహస్పతి అనే ఏడుగురు కుమారులు, భానుమతి, రాగ, సినీవాలి, కుహువు, నర్చిష్మతి, మహిష్మతి, మహామతి అను ఏడుగురు కుమార్తెలు కలిగారు.

అంగిరసుని కుమారుడు బహస్పతికి శంయుడు జన్మించాడు. యాగములు చేయునపుడు నేతి హవిస్సును ఆయనకే అర్పించేవారు. ఆ శంయునకు భార్య సత్య. వారికి భరద్వాజుడు, భరతుడు అనే కుమారులు పుట్టారు. భరతునకు భారతుడు అనే కొడుకు, భారతి అనే కూతురు పుట్టారు. భారద్వాజునకు వీరుడు పుట్టాడు. ఆ వీరునకు భానుడు అనే కొడుకు పుట్టాడు. భానుడికి నిశ్చ్యవనుడు జన్మించాడు.

నిశ్చ్యవనుడికి నిష్కృతి అనే కుమారుడు పుట్టాడు. నిష్కృతి అనే అగ్నిని ఆరాధించేవారికి అన్ని పాపాలు పోతాయి. అందుకే అతనికి ఆ పేరు వచ్చింది.

ఆ నిష్కృతికి రుజస్కరుడు పుట్టాడు. రుజస్కరునికి క్రోధుడు జన్మించాడు. ఆ క్రోధునకు రసుడు, రసునకు స్వాహా అనే పుత్రిక, కాముడు అనే కొడుకు పుట్టారు. కాముడికి అమోఘుడు, అమోఘునకు సుక్థుడు అనే కొడుకు పుట్టాడు.

కాశ్యపుడు, వాసిష్ఠుడు, ప్రాణుడు, అంగిరసుడు, చ్యవనుడు అనే ఐదుగురు తమకు మంచి తేజోవంతుడైన కొడుకు పుట్టాలని తపస్సుచేస్తున్నారు. వారికి ఒక కొడుకు జన్మించాడు. అతడు తల నిప్పు రంగు లో ఉంది. చేతులు సూర్యుని మాదిరి ఉన్నాయి. కళ్లు బంగారు రంగులో ఉన్నాయి. శరీరం మాత్రం నల్లగా ఉంది. మంచి బలంగా ఉన్నాడు. ఐదుగురు తండ్రులకు పుట్టిన వాడు కాబట్టి అతడు పాంచజన్యుడు అయ్యాడు.

అతను పదివేల ఏళ్లు తపస్సుచేసాడు. అతడి శిరస్సు నుండి బృహద్రథంతరులు అను వారు, ముఖము నుండి హరి, నాభి నుండి శివుడు, బలము నుండి ఇంద్రుడు, ప్రాణముల నుండి వాయువు, అగ్ని,

భుజముల నుండి, దంతముల నుండి ప్రపంచము లోని అన్ని భూతములు సృష్టింప బడ్డాయి.

తపుడు అనే అగ్ని నిరంతరము తపస్సు చేసి, పదునైదు మంది పుత్రులను కన్నాడు. కాని వారు అందరూ కపట వృత్తిలో నిపుణులు అయ్యారు. ఆ పదునైదు మంది -- సుభీముడు, అతిభీముడు, భీముడు, భీమబలుడు, అతిబలుడు అను వారలు ఒక పక్క, సుమిత్రుడు, మిత్రవంతుడు, మిత్త్రజ్ఞుడు, మిత్త్రవర్ధనుడు, మిత్త్రధర్ముడు అను వారలు ఒక పక్క, సురప్రవీరుడు, వీరుడు, సువేషుండు, సువర్చసుడు, సురహంత అను వారలు ఒక పక్క చేరి, యజ్ఞఫలములు అపహరించు చుండేవారు. వారుచేయు పనులకు తరచు అగ్నికి శాంతి చేయవలసి వచ్చేది. బ్రాహ్మణులు వారిని తమ మంత్రశక్తులతో భయపెట్టి యజ్ఞశాలకు చేరనిచ్చేవారు కాదు.

ఆ తపునకు పైన చెప్పిన 15 మంది కాక, ఇంకా ఐదుగురు పుత్రులు కలిగారు. వారిలో మొదటి వాడైన వైశ్వానరుడు బ్రాహ్మణులచేత చాతుర్మాస్య వ్రతములలో పూజింపబడేవాడు. రెండవ వాడు విశ్వపతి. అతను జగత్తుకు ప్రభువు. మూడవ వాడు విశ్వకుడు. నాల్గవవాడు విశ్వభుక్కు. అతను భూతములు తిను ఆహారమును జీర్ణము చేసేవాడు. ఐదవ వాడు గోపతి. అతడు సమస్త ధర్మక్రియలకు కారణభూతుడు.

భానుడు అనే అగ్నికి ఆరుగురు కుమారులు, నిశ అనే కుమార్తె కలిగారు. పురంధరుడు అనే అగ్నికి మనువు అనే కుమారుడు కలిగాడు. అతను నిశ ను పెళ్లి చేసుకున్నాడు. ఆ మనువుకే ప్రాజాపత్యుడు అనే పేరుకూడా ఉంది. ఆ విధంగా పలురకాల అగ్నులు సకల ధర్మ క్రియలకు కారణములు అయినవి.

ఆపుడు అనే అగ్నికి ముదిత అనే కన్యకు "అగ్ని" జన్మించాడు. మూడు లోకాలలో జరిగే అన్ని వ్యవహారాలను ఆ అగ్ని నిర్వహిస్తున్నాడు. యజ్ఞయాగాలలో సమర్పించే హవిస్సులను దేవతలకు చేరవేస్తుంటాడు.

ఆ కార్యభారంతో అలసిపోయాడు అగ్ని. అధర్వుడు అనే వాడితో అగ్ని ఇలా చెప్పుకున్నాడు. " ఓ అధర్వా! ఆ యజ్ఞయాగాదులలో సమర్పించే హవిస్సులను నిరంతరం దేవతలకు చేరవేస్తూ నేను అలసిపోయాను. కాబట్టి ఇక మీదట నువ్వు ఈకార్యక్రమాన్ని నిర్వహించు" అని తన కార్యనిర్వహణను అధర్వునికి అప్పగించి అగ్ని సముద్రంలో దాక్కున్నాడు.

దేవతలందరూ అగ్ని ఎక్కడ ఉన్నాడో తెలియక వెదకసాగారు. ఇంతలో సముద్రంలో ఉన్న చేపలు అగ్ని దేవుడు సముద్రంలో దాక్కుని

ఉన్నాడని దేవతలకు సమాచారం అదించాయి. దానికి అగ్నిదేవుడు కోపించి " ఓచేపలారా! మీ చేపజాతిని మానవులు నిర్దయులై చంపి తింటారు" అని శాపం ఇచ్చాడు.

" ఓ అగ్ని దేవా! నీవు యధాప్రకారము హవిస్సులను మాకు అందించు" అని దేవతలందరూ అగ్నిని ప్రార్ధించారు. కాని అగ్ని అందుకు సమ్మతించచక తన శరీరాన్ని విడిచిపెట్టి భూమిలోకి ప్రవేశించాడు.

అతని దేహము భూమి మీద పడింది. ఆ అగ్ని దేవుని దేహమునుండి ఎన్నో ధాతువులు ఆవిర్భవించాయి. అగ్ని దేవుని దేహము నందు ఉన్న చీము నుండి గంధకము, ఎముకల నుండి దేవదారు వక్షములు, కఫం నుండి కర్పూరము, పిత్తమునుండి పచ్చలు, వాతము నుండి నల్లటి పాషాణములు, గోళ్లనుండి అభ్రకము, రక్తనాళముల నుండి పగడములు, ఏర్పడ్డాయి.

అగ్ని దేవుడు భూగర్భంలో తపస్సు చేసుకుంటున్నాడు. ఇక్కడ అధర్వుడు అగ్ని దేవుడు చేయవలసిన కార్యములు నిర్వర్తిస్తున్నాడు. దేవత లందరూ అధర్వుడినే పూజి స్తున్నారు.

అధర్వుని కాంతిని, అతని ద్వారా దేవతలు తృప్తి పడటాన్ని చూచి ఓర్వలేక అగ్ని దేవుడు మరల బయటకు వచ్చి తాను యధా ప్రకారము హవిస్సులను దేవతలకు అందిస్తానని ఒప్పుకున్నాడు.

ఓ ధర్మరాజా! ఆ విధంగా ఎందరో అగ్నులు ఉద్భవించారు. కాని అందరిలో వెలిగే అగ్ని ఒక్కటే." అని మార్కండేయ మహర్షి ధర్మరాజుకు వివరించాడు.

అంతట ధర్మరాజు "ఓ మహర్షి! మహా సేనుడు అనగా కుమారస్వామి అగ్ని దేవునికి, కృత్తికలకు, మహా శివునకు ఎలాగా కుమారుడు అయినాడు వివరించండి" అని అడిగాడు. దానికి మార్కండేయ మహర్షి ఇలా చెప్పసాగాడు.

పూర్వం రాక్షసులతో యుద్ధం చేసి దేవేంద్రుడు ఓడిపోయాడు. రాక్షసులను ఎలా గెలవాలా అని దేవేంద్రుడు మానస అనే కొండమీద కూర్చుని ఆలోచిస్తున్నాడు. ఇంతలో "రక్షించండి రక్షించండి" అని ఒక స్త్రీ ఆర్తనాదం వినపడింది. దేవేంద్రుడు అది విని ఆ స్త్రీని రక్షించడానికి వెళ్లాడు. అక్కడ కేశి అనే ఒక రాక్షసుడు ఒక స్త్రీని బలవంతంగా ఆకాశమార్గాన ఎత్తుకుపోతున్నాడు. దేవేంద్రుడు తన వజ్రాయుధం తీసుకొని ఆ రాక్షసుని వెంబడించాడు. ఆ రాక్షసుడు తన గదను దేవేంద్రుని మీదికి ప్రయోగించాడు. దేవేంద్రుడు తన వజ్రాయుధంలో ఆ

గదను ముక్కలు చేసాడు. ఆ రాక్షసుడు ఆ కన్యను వదలి పారిపోయాడు.

దేవేంద్రుడు ఆమెను చూచి " నీవు ఎవరవు? ఈరాక్షసుడికి ఎలా చిక్కావు?" అని అడిగాడు.

"అయ్యా నా పేరు దేవసేన నా అక్క పేరు దైత్యసేన. మేము అరిష్టనేమి అనే ప్రజాపతి పుత్రికలము. మేము ఇక్కడ విహరిస్తుండగా ఈ రాక్షసుడు మా దగ్గరకు వచ్చి మమ్ములను తన కామ చేష్టలతో వేధించసాగాడు. అవి మా సోదరి దైత్యసేనకు ఇష్టంగా ఉండేవి. కాని నాకు ఇష్టంలేదు. అందుకని వాడు మా అక్కను తీసుకొని వెళ్లాడు. అంతటితో ఆగక మరల వచ్చి నన్ను బలాత్కరించాడు. ఆ సయమంలో మీరు వచ్చి రక్షించారు" అని చెప్పింది.

"అమ్మా ! మీ తల్లి మా తల్లి దక్షుని పుత్రికలు. అందు వలన నీవు నాకు సోదరివి. నీకేం వరం కావాలో కోరుకో" అని అడిగాడు దేవేంద్రుడు.

" దేవేంద్రా! మా తండ్రి నా చిన్నతనం నుండి నాకు మహా పరాక్రమ వంతుడు, కీర్తిప్రతిష్టలు కలవాడు భర్త అవుతాడు అని చెప్పేవాడు. ఆ మాటను మీరు నిజం చెయ్యండి. దేవతల చేత,

రాక్షసులచేత గెలువ శక్యం కాని వాడు, భయంకరమైన శత్రువులను చంపేవాడు, త్రిలోకములను రక్షించేవాడు, నీకు ఇష్టమైన వాడు అలాంటి వాడిని నాకు భర్తగా ప్రసాదించు" అని అడిగింది.

ఆ మాటలు విని దేవేంద్రుడు ఈ విధంగా ఆలోచించాడు.

"ఈ రోజు అమావాస్య. సూర్యుడు చంద్రుడు ఏక రాసిలో ఉంటారు. ఇది రౌద్ర మహూర్తము. పైగా సూర్యోదయ సమయము. ఇప్పుడు అగ్ని దేవుడు మహా ఋషులు అర్పించిన హవిస్సులను తీసుకొని సూర్య మండలం ప్రవేశిస్తున్నాడు. కాబట్టి సూర్యుడు, చంద్రుడు, అగ్ని కలిసిన ఈ రౌద్రక నామ ముహూర్తములో సూర్య,చంద్ర,అగ్ని తేజములతో జన్మించిన వాడు ఈమెకు భర్త కాగలడు" అని అనుకున్నాడు.

వెంటనే దేవసేనను తీసుకొని దేవేంద్రుడు బ్రహ్మదేవుని వద్దకు వెళ్లాడు. దేవసేనకు తగిన భర్తను ప్రసాదించమని కోరాడు.

"దేవేంద్రా! ఈ కన్యకు గొప్ప వీరుడు భర్త కాగలడు. అతడు దేవ సేనలకు సేనాపతి కాగలడు. మీ కష్టములు అన్నియు తీర్చగలడు అని బ్రహ్మదేవుడు చెప్పాడు.

వశిష్టుడు మొదలైన సప్తఋషులు అమావాస్యా హోమం చేస్తున్నారు. హవిస్సులను స్వీకరించి దేవతలకు అందించడానికి అగ్నిదేవుడిని ఆహ్వానించారు. ఆ సమయంలో ముని పత్నుల భార్యలు అందరూ చక్కగా అలంకరించుకొని తమ తమ భర్తల పక్కన కూర్చుని యాగంలో పాల్గొంటున్నారు.

వారిని చూచాడు అగ్నిదేవుడు. వారి అందచందాలు చూచి అగ్నిదేవుడు వారిని కామించాడు. వారిని తాకాలని అనుకున్నాడు. ముని పత్నులు తన చుట్టు తిరుగుతున్నప్పుడు తన జ్వాలలను ప్రజ్వరిల్లజేసి వారిని తాకి ఆ స్పర్శ సుఖం పొందాలని ఆరాటపడుతున్నాడు.

ఆ హోమం ముగిసింది. సప్తఋషుల భార్యలు వెళ్లిపోయారు. అగ్ని దేవుడికి విరహ బాధ ఎక్కువ అయింది. అగ్నిదేవుని భార్య స్వాహా దేవి ఇది పసికట్టింది. తన భర్త కోరిక తీర్చడానికి సప్తఋషులలో ఒకరైన అంగిరసుని భార్య శివ అనే ఆమె రూపం తను ధరించింది. అగ్నిదేవుని దగ్గరకు వెళ్లింది.

“నేను అంగిరసుని భార్య శివను. నాకు, నా తోటి వారైన సప్తఋషుల భార్యలకు నీమీద వలపు ఏర్పడింది. మేము అందరము నిన్ను పొందాలని నిశ్చయించు కున్నాము. నీ మనసు తెలుసుకోడానికి

ముందుగా నన్ను పంపించారు. నాతో రతిక్రీడలలో మునిగి తేలుము” అని చెప్పింది.

అగ్నిదేవుని ఆనందానికి అవధులు లేవు. శివ రూపంలో ఉన్న భార్యతో కామసుఖాలు అనుభవించాడు. స్వాహాదేవి తన భర్త వీర్యాన్ని తనలో నింపుకొని, ఒక గరుడ పక్షిగా మారి, వాయు వేగంతో శ్వేత పర్వతానికి వెళ్లి అక్కడ రెల్లుగడ్డిలో పెట్ట బడిన ఒక కుండలో తన భర్త వీర్యాన్ని దాచింది.

మరల తన భర్త అగ్ని దేవుని వద్దకు వచ్చింది. మరొక ఋషి భార్య రూపంలో తన భర్తతో కామ సుఖాలు అనుభవించింది. మరల పక్షి రూపంలో ఎగిరిపోయి భర్త వీర్యాన్ని ఆ కుండలో పెట్టింది.

ఈ ప్రకారం స్వాహాదేవి సప్తఋషుల భార్యల రూపాలలో తన భర్తతో సంగమించి, ఆ వీర్యాన్ని శ్వేతపర్వతంలో ఒక కుండలో నిక్షిప్తంచేసింది. కాని ఒక్క అరుంధతి రూపం మాత్రం ధరించలేక పోయింది.

ఆవిధంగా ఆరు మాఋలు కూర్చిన అగ్ని దేవుని వీర్యము నుండి సూర్య తేజంతో, ఆరు ముఖములు, పన్నెండు చేతులతో కుమారస్వామి జన్మించాడు.

శుక్లపక్షమున పాడ్యమి యందు వీర్య సేకరణ, విదియ నాడు గర్భము ధరించడం, తదియనాడు దేహం ఏర్పడటం, చవితినాడు అన్ని అవయవములు ఏర్పడటం, పంచమినాడు పూర్తి ఆకారంతో లేచి నిలబడటం, త్రిపురములను దహించినట్టి శివుని విల్లును ధరించడం, జరిగింది.

కుమారస్వామి   ఆ   విల్లును ఎక్కుపెట్టాడు ఆ ధ్వనికి ఐరావతము, సుప్రతీకము అనే ఏనుగులు కుమారస్వామి మీదికి లంఘించాయి. వాటిని కుమారస్వామి తన చేతులతో అణచి పెట్టాడు. ఒక చేత్తో తనకు సహజంగా వచ్చిన ఆయుధం శక్తిని పట్టుకున్నాడు. ఒక చేత్తో వినోదంగా ఒక కోడిని పట్టుకున్నాడు. శంఖం పూరించాడు. బొటన వేలిని నోటిలో పెట్టుకొని చప్పరించాడు. రెండు చేతులతో ఆకాశాన్ని చరిచాడు. ఒక బాణంతో క్రౌంచపర్వతాన్ని భేధించాడు. తన శక్తి ఆయుధాన్ని ప్రయోగించి శ్వేత పర్వతాన్ని ఛేధించాడు.

తన ఆరు ముఖములతో సింహనాదం చేసాడు. ఆ సింహనాదానికి పర్వతాలు చలించాయి. సముద్రాలు పొంగాయి. భూమి కంపించింది. ఆ ఉత్పాతాలకు భయపడి ఋషులు శాంతి హోమాలు చేసారు.

అప్పుడు చైత్రరథము అనే అడవిలో ఉన్న జనం అంతా " ఇది అంతా సప్త ఋషులభార్యలకు అగ్ని దేవుని వలన జన్మించిన బాలుని వలన జరుగుతూ ఉంది" అని ఆక్రోశించారు.

ఈ అపనింద భరించలేక ఋషులు తమ భార్యలను వదలి వేసారు. కాని కొంత మంది మాత్రం "ఇందులో వారి తప్పులేదు. అగ్ని దేవుని భార్య స్వాహాదేవి వారి రూపాలలో అగ్ని దేవునితో సంగమించింది" అని చెప్పుకున్నారు.

వెంటనే అగ్నిదేవుని భార్య స్వాహాదేవి ఋషుల దగ్గరకు వెళ్లి నిజం చెప్పింది.

"అయ్యా ఈ బాలుడు నాకూ నా భర్త కు జన్మించాడు. నీ భార్యలకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు. వారిని విడిచిపెట్టడం న్యాయం కాదు" అని చెప్పింది. కాని ఋషులు ఇది నమ్మలేదు.

తరువాత విశ్వామిత్రుడు అనే ముని ఆ బాలకుని వద్దకు వెళ్లి అతనికి జాతక కర్మలు అన్ని చేసాడు. అప్పుడు దేవతలు దేవేంద్రుని వద్దకు వెళ్లి "దేవేంద్రా! అగ్ని కుమారుడు తేజోవంతుడు. గర్వం కలవాడు. నీ పదవిని ఆక్రమించడానికి నీమీదికి రాగలడు జాగ్రత్త

వెంటనే అతనిని సంహరించడం మంచిది. అలా ఐతేనే నీకు ఇంద్ర పదవి శాశ్వతంగా ఉంటుంది.” అని చెప్పారు.

వెంటనే దేవేంద్రుడు సప్త మాతృకలను పిలిచాడు. “మీరు అగ్ని కుమారుడిని చంపండి.” అని ఆజ్ఞాపించాడు.

వారు అలాగే అని ఆ బాలుడి వద్దకు వెళ్లారు. ఆ బాలుడి తేజానికి ఆశ్చర్య పోయారు. భయపడ్డారు. అతని శరణు వేడారు. “మేము లోక మాతలము. నీకు తల్లులము.” అని చెప్పారు. కుమారస్వామి వారిని మన్నించాడు. సప్తమాతృకలు బాలుని సంరక్షణము కొరకు ఒక దాదిని స ష్టించారు. ఆమె పేరు లోహితాస్య.

అగ్ని దేవుడు కూడా తన కుమారుని వద్దకు వచ్చి అతని సంరక్షణభారం వహించాడు. ఇది అంతా విని దేవేంద్రుడు కోపించాడు. తన సేనలతో కుమారస్వామి మీదికి యుద్ధానికి బయలు దేరాడు. కాని కుమారస్వామి ముఖముల నుండి వెలువడు అగ్ని జ్వాలలకు తట్టుకోలేక దేవతలు కుమారస్వామి శరణు కోరారు.

కాని దేవేంద్రుడు కుమారస్వామి మీదికి వజ్రాయుధాన్ని ప్రయోగించాడు. అది కుమారస్వామి శరీరంలో కుడి భాగాన్ని తాకింది. అప్పుడు కుమార స్వామి కుడి భాగం నుండి బంగారు రంగులో ఉన్న

ఒక పురుషుడు, మేష ముఖంతో శక్తి ఆయుధంతో జన్మించాడు. అతడి పేరు విశాఖ. అతనితోపాటు ఎంతో మంది బాలురు బాలికలు కూడా పుట్టారు.

ఇది అంతా చూచి దేవేంద్రుడు భయపడి పోయాడు. కుమారస్వామిని శరణు వేడాడు. దేవతలందరూ సింహనాదాలు చేస్తూ కుమారస్వామి చుట్టూ నిలిచారు. అగ్ని హోత్రుని పుత్రుడు, దేదీప్యమానంగా వెలిగి పోతున్న ఆ కుమారస్వామిని చూచి, లక్ష్మీదేవి సాకారయ్యై వచ్చి అతని పక్కన నిలిచింది.

ఆరవ దినం నాడు ఋషులు అందరూ కుమారస్వామిని భక్తితో ఆరాధించారు. "ఓ కుమారా! నీవు పుట్టిన ఆరు దినములకే లోకములు అన్నియు జయించినావు. కాబట్టి నీవు ఇంద్రపదవిని అధిష్టించవలసినది. ఓ షణ్ముఖా! దుష్ట శిక్షణ, శిష్ట రక్షణ సుపరిపాలన దేవేంద్రుని కర్తవ్యము. దానికి నీవు తగినవాడవు" అని దేవతలు, ఋషులు అందరూ పలికారు.

" ఓ కుమారస్వామీ! నీవు గొప్ప శౌర్య వంతుడివి. కాబట్టి నీవు దేవతలకు నాయకత్వము వహించుము" అని దేవేంద్రుడు కూడా పలికాడు.

“దేవేంద్రా! నాకు ఈ ఇంద్ర పదవి అక్కరలేదు. ఎందుకనగా, నీ తేజస్సు చూచి దేవతలు నీవే మాకు ప్రభువు అని చెప్పి మరల నీకు ఆ పదవి మీద మోహము కలుగచేసిన, నీకు నా మీద కోపం రావచ్చును. అప్పుడు మన మధ్య శత్రుత్వం ఏర్పడుతుంది. అది మంచిది కాదు. కాబట్టి నీవే ఈ దేవేంద్ర పదవిని తీసకో” అని అన్నాడు.

దానికి దేవేంద్రుడు సంతోషించాడు. “ ఓ కుమారా! నీవు మా దేవతా సేనలకు ఆధిపత్యము వహించవలసినది” అని కోరాడు. దానికి కుమారస్వామి సమ్మతించాడు.

వెంటనే దేవతలు, మహర్షులు అందరూ కలసి జయ జయ ధ్వానముల మధ్య, కుమారస్వామిని అఖిల దేవ సైన్యాధిపతిగా అభిషేకించారు. అప్పుడు మహా శివుడు సిద్ధ గణాలతో సహా అక్కడకు వచ్చాడు. కుమారస్వామిని కౌగలించుకొని అతనికి విశ్వకర్మ చేత కూర్చబడిన బంగారు పుష్పమాలికను ఇచ్చాడు.

ఇక్కడ ధర్మరాజుకు ఒక సందేహం వచ్చింది. “మార్కండేయ మహర్షి! కుమారస్వామిని రుద్రాంశ లో పుట్టిన వాడు అని చెప్పుదురు కదా! అది ఎలా జరిగినది?” అని అడిగాడు. దానికి మార్కండేయుడు ఈవిధంగా చెప్ప సాగాడు. “”

“ధర్మజా! పూర్వము మహా శివుడు తన వీర్యాన్ని అగ్నియందు నిక్షేపించాడు. ఆ వీర్యము వలననే అగ్నిహోత్రుడు కుమారస్వామిని పుట్టించాడు. అదియును కాక అగ్నికి రుద్రుడు అని పేరుకూడా ఉన్నది. అందు చేత కుమారస్వామి అగ్నిపుత్రుడు, శివ పుత్రుడు అని చెప్పెదరు.

అగ్నిదేవుని భార్య స్వాహాదేవి కృత్తికలు అనే పేరు కల ఆరుగురు ముని పత్నుల రూపములు ధరించి తన భర్తతో చేరి శ్వేత పర్వతమున అగ్ని రేతస్సును ఉంచినందు వలన పుట్టిన వాడు కావున కుమారస్వామికి కార్తికేయుడు అనే పేరుకూడా వచ్చినది.

ఈసమయమున దేవేంద్రుడు, బ్రహ్మదేవుని ఆజ్ఞ మేరకు తన వద్ద పెంచు కుంటున్న దేవసేన అను కన్యను, అక్కడికి పిలిపించాడు.

“ కుమారా! ఈ కన్యను బ్రహ్మదేవుడు నీ కోసమే సృష్టించాడు. కావున నీవు ఈ కన్యను వివాహమాడుము” అని పలికాడు. దానికి కుమారస్వామి సమ్మతించాడు.

తను పుట్టిన ఆరవ రోజున కుమారస్వామి దేవసేనను వివాహం చేసు కున్నాడు. కాబట్టి నెలలో ఆరవ రోజు అనగా షష్టి లోకముల కెల్ల పర్వదినము గా వెలసినది. (అదే స్కంద షష్టి, సుబ్రహ్మణ్య షష్టి).

లక్ష్మీదేవి కుమారస్వామిని చేరిన రోజు పంచమి. ఆరోజు లక్ష్మికి నిలయమైనది.

ఈ సమయంలో భర్తల చేత విడువ బడిన ఆరుగురు ఋషిపత్నులు అక్కడకు వచ్చారు. “కుమారా! కొంతమంది దుర్జనులు, మేము అగ్నిదేవునితో వ్యభిచరించి నిన్ను కన్నామని అసత్య ప్రచారము చేసినారు. మాకు ఏమీ తెలియదు. కాని మా భర్తలు మమ్ములను విడిచి పెట్టారు. నీవు మాకు పుత్రుడవు. నీవే మమ్ములను కాపాడాలి” అని ప్రార్ధించారు.

“అమ్మా! మీరు ఆరుగురు నాకు తల్లులు. నేను మీకు పుత్రుడను. ఇందులో సందేహము లేదు.” అని దేవేంద్రుని చూచి “దేవేంద్రా! నా తల్లులకు తగు పదవిని ఇవ్వవలెను” అని చెప్పాడు.

అప్పుడు దేవేంద్రుడు “కుమారా! దక్షప్రజాపతి కుమార్తెలు చంద్రుని వివాహమాడారు. వారు చంద్రుని చుట్టూ తారలుగా విరాజిల్లుతున్నారు. అందులో రోహిణి నక్షత్రం పక్కనే ఉన్న అభిజిత్తు అనే తార తాను మిగిలిన తారల కన్నను చంద్రునికి ఎక్కువ ప్రియమైనది అగుటకు గాను తపస్సు చేయుటకు వెళ్లినది. ప్రస్తుతము ఆ స్థానము లో ఈ ఆరుగురు కృత్తికలను ఉంచ వచ్చును ” అని చెప్పాడు. ఆ

ప్రకారము ఆ ఆరుగురు కత్తికలు రోహిణి పక్కన ఒక నక్షత్ర కూటమిగా ఏర్పడి విరాజిల్లుతున్నారు. (కృత్తికా నక్షత్రము).

ఇంతలో స్వాహాదేవి కూడా అక్కడకు వచ్చి "కుమారా! నీవు నా కుమారుడవు. నేనుకూడా ఎల్లప్పుడూ నీ వద్దనే ఉండవలెనని కోరికగా ఉన్నది" అని పలికినది.

" అమ్మా! అలాగే నువ్వు ఎల్లప్పుడూ నా చెంత ఉండి. నేనూ, నీ కోడలు చేయు సపర్యలు అందుకొంటూ సంతోషంగా ఉండమ్మా " అని అన్నాడు.

ఇంతలో సప్త మాతృక లైన హవిష, కాళి, కౌశిక, ఉద్ధత, శారిక, ఆర్య, వైధాత్రి కూడా అక్కడకు వచ్చారు.(వీరు మొదట దేవేంద్రుని చేత కుమారస్వామిని చంపడానికి పంపబడ్డారు).

"ఓ షణ్ముఖా! మమ్ములను మూడు లోకములకు మాతలుగా నియమింపుము. ఇప్పటి వరకు ఉన్న మాతలను ఆపదవినుండి తొలగింపుము" అని ప్రార్థించారు.

దానికి కుమారస్వామీ "అదేమిటమ్మా! వారిని తొలగించడం ఎందుకు. మీరు వేరు వరం కోరుకోండి." అని అన్నాడు. దానికి వారు

“మేము ఈ లోకాలలో ఉన్న పసిబిడ్డలకు ఎల్లప్పుడూ బాధలు పీడలు కలిగించే వరం ప్రసాదించు” అని అడిగారు.

“అయ్యో అదేమిటి! అలాంటి వరం కోరారు. ఇది న్యాయం కాదు. కాబట్టి మీకు అలాంటి వరమే ఇస్తున్నాను. మీకు మ్రొక్కిన, మిమ్ములను కొలిచిన, మిమ్ములను వేడినా, మీరు ఆ పసిబిడ్డలకు ఎలాంటి హాని చేయ కుండా వారిని కాపాడుదురు కాక. మీరు నరులను పదియారేళ్ల ప్రాయం వచ్చుదాకా బాధించండి. మీకు నా అంశతో జన్మించిన వాడు రక్షగా ఉంటాడు” అని ఒక మగవాడిని పుట్టించాడు.

ఇంకనూ, శకుని మాత వినత, దైత్య మాత దితి, గోమాత సురభి, శునక మాత సరమ, వృక్షమాత కరంజ, సర్పమాత కద్రువ, కుమారుని మాత లోహితాస్య ఈ మాతృకలతో కలిసి గర్భస్థ శిశువులకు, పుట్టిన శిశువులకు బాధలు కలుగ చేస్తూ ఉంటారు.

అదియును కాక దేవగ్రహములు, పితృగ్రహములు, గాంధర్వ గ్రహములు, యక్ష గ్రహములు నరులకు బాధలు కలుగ చేస్తూ ఉంటాయి.

కాని ధర్మరాజా! ఈ గ్రహ బాధలు అన్నియు ఇంద్రియములను జయించిన వారికి, ఎల్లప్పుడూ శుభ్రతను పాటించేవారికి, శాంతి కాముకులకు, శివభక్తులకు, ఎలాంటి బాధలను కలిగించలేవు.

ధర్మరాజా! ఆ ప్రకారంగా కుమారస్వామి గ్రహ బాధల గురించి వివరిస్తు న్నప్పుడు, అగ్ని దేవుని భార్య అక్కడ కు వచ్చింది.

"కుమారా! నేను దక్షప్రజాపతి కూతురిని. నా తండ్రి నన్ను చిన్నతనముననే అగ్నిదేవునికి ఇచ్చి వివాహము చేసాడు. కాని నా భర్తకు నా మీద అనురాగంలేదు. నా భర్తకు నా మీద అనురాగం కలిగేట్టు చెయ్యి" అని కోరింది.

"అమ్మా! బ్రాహ్మణులు అగ్నిలో హవ్యములు వేసే టప్పుడు, స్వాహా కార మంత్రంతో వేస్తారు. దానిని బట్టి నీకు నీ భర్తతో నిరంతర సాన్నిహిత్యము సిద్ధిస్తుంది." అని కుమారస్వామి చెప్పాడు.

ఇంతలో బ్రహ్మదేవుడు కూడా అక్కడకు వచ్చాడు. అక్కడే ఉన్న శివుని చూచి బ్రహ్మదేవుడు " కుమారా! ఈయన మహా శివుడు. త్రినేత్రుడు, త్రిపురాంతకుడు. ఈమె ఆయన భార్య, పర్వత రాజ పుత్రి పార్వతి. వీరే నీ తల్లి తండ్రులు. ఈ పార్వతీ పరమేశ్వరులు అగ్ని యందు, ఆయన భార్య యందు తమ యోగ బలాన్ని ప్రవేశ పెట్టి నిన్ను కన్నారు. వీరిని భక్తితో ఆరాధించు" అని చెప్పాడు.

అప్పుడు కుమారస్వామి, పార్వతీ పరమేశ్వరులకు భక్తితో నమస్కరించాడు. తరువాత ఈశ్వరుడు కుమారస్వామి సమేతుడై భద్రవటం చేరుకున్నాడు. వారి వెంట కుబేరుడు, దేవేంద్రుడు, అమోఘుడు అనే యక్ష నాయకుడు, వసువులు, రుద్రులు, ఆదిత్యులు, యముడు, వరుణుడు, చంద్రుడు, వాయుదేవుడు, అగ్నిదేవుడు, వెంట నడిచారు.

ధర్మరాజా! ఆ సమయంలో మహిషాసురుడు రాక్షస సేనలతో దండెత్తి వచ్చాడు. క్ష ణాలలో దేవతల సైన్యాన్ని నాశనం చేసాడు. ఇది చూచి దేవతలు యుద్ధం చేయడానికి భయపడి పారిపోయారు. కాని దేవేంద్రుడు దేవతా సైన్యాని కి ధైర్యం చెప్పి మరల యుద్ధోన్ముఖులను చేసాడు. రాక్షసులకు దేవతలకు ఘోరంగా యుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో శివుడు కూడా పాల్గొన్నాడు.

ఒక సమయంలో మహిషాసురుడు శివుని రథాన్ని పట్టుకొన్నాడు. రాక్షసులందరూ శివుడు మహిషాసురుని చేతిలో మరణిస్తాడు అని అనుకున్నారు. అప్పుడు శివుడు కుమారస్వామిని చూచి “ కుమారా! చూచితివా వీడి సాహసము. నా రథాన్ని పట్టుకున్నాడు. వీడికి ఆయువు మూడినది. వీడిని వెంటనే సంహరించు” అని అన్నాడు.

కుమార స్వామి తన చేతిలో ఉన్న శక్తి ఆయుధాన్ని మహిషారుని మీద ప్రయోగించాడు. ఆ శక్తి మహిషాసురుని దహించింది. మిగిలిన రాక్షసులను సమూలంగా నాశనం చేసింది. దేవతలు అందరూ కుమారస్వామిని స్తుతించారు.

అప్పుడు శివుడు దేవేంద్రుని, దేవతలను చూచి "చూచితిరా కుమారుని పరాక్రమము. ఇంక మీదట మీరు నన్ను ఏ విధమైన పూజ్యభావంతో చూస్తారో అదే పూజ్యభావంతో కుమారస్వామిని కూడా పూజించండి" అని చెప్పి భద్రవటానికి వెళ్లాడు.

ఆ విధంగా షణ్ముఖుడు దేవతలకు శత్రువులైన రాక్షసులను అందరిని ఒక్క రోజులో జయించాడు.

ఈ కధను మనుజులు చదివినా, వినినా, సమస్త కష్టాలు తొలగి సుఖ సంతోషాలను పొందుతారు" అని మార్కండేయ మహర్షి ధర్మరాజుకు కుమారస్వామి జననము మొదలు దానవ సంహారము వరకు వివరించాడు.

ఈ రీతిగా ధర్మరాజు మార్కండేయ మహర్షి వలన ఎన్నో గాధలను విన్నాడు. ఆ సమయంలో శ్రీకృష్ణుడి భార్య అయిన సత్యభామ పాండవ పత్ని అయిన ద్రౌపది ఇష్టాగోష్టి సలుపుచున్నారు. అప్పుడు సత్యభామ

ద్రౌపదితో ఇలాపలికింది. "ఓ ద్రౌపదీ! నీకు ఐదుగురు భర్తలు. వారు నీయందు అనురాగం కలిగి ఉన్నారు. వారందరి మీద నీవు కూడా పతిభక్తి కలిగి ఉన్నావు. ఇది ఒక అద్భుతమైన వింత. ఇది ఎలా సాధ్యమయింది. ఐదుగురు భర్తలను సమానంగా ఆదరించి పూజించే మహిమ నీకు ఎలా చేకూరింది. ఇది ఏమన్నా మంత్ర ఔషధ ప్రభావమా! లేక నీకు వస్త్రముల అలంకరణలో ఉన్న నైపుణ్యమా! లేక నీవు చతుర సంభాషణ ములలో నేర్పరివా! ఎరింగింపుము. ఎందు వలన ననగా ఆ నేర్పరితనము చేతనే నేను కూడా నా భర్త ఐన శ్రీకృష్ణుని నా వశం చేసుకుంటాను" అని అడిగింది.

దానికి ద్రౌపదికి కించిత్ కోపం వచ్చింది. "సత్యా! నీవు నన్ను ఒక దుష్ట వనితగా జమకట్టి ఇటుల మాట్లాడవచ్చునా! నీవు ఆ పురుషోత్మతమునకు భార్యగా తగవు అని నా భావన. మంత్ర తంత్ర ఔషధములతో భర్తలను వశము చేసుకొనాలి అని అనుకోడం నీ తెలివి తక్కువ. అలాంటి పనులు చేస్తే భర్తకు భార్యమీద అంతకు ముందు ఉన్న ప్రేమకూడా నశిస్తుంది. అట్టి భార్యతో సంసారం పాముతో సహవాసం లాగా భావిస్తాడు. పైగా అలాంటి మందులు మాకులు పెడితే భర్తకు రోగం వస్తుంది. భార్యకు అపకీర్తి వస్తుంది. ఆఖరుకు నరకం ప్రాప్తిస్తుంది. కాబట్టి భార్యలు భర్తల పట్ల ఇలాంటి కపట భావనలతో మోసం చెయ్యరాదు.

భర్తకు అనుకూలవతిగా చరించడమే భార్యకు ఉత్తమ ధర్మము. నేను పాండవుల పట్ల నేను ఏవిధంగా ప్రవర్తిస్తానో వివరించెదను సావధానత్తవై వినుము.

నా భర్తలు పరస్త్రీలతో చరించను నేను అసూయ చెందను. నేను ఎప్పుడూ అహంకారంలో మాట్లాడను. భర్తల ఎడ పూజ్యభావనలో ఉంటాను. నా భర్తలు తప్ప మిగిలిన వారు దేవతలైనా, యక్ష, కిన్నరులైనా వారిని తృణప్రాయంగా చూస్తాను. స్నానము భోజనము, శయనము మొదలైన విషయములలో ముందు నా భర్తలకు సపర్యలు చేసి పిదప నేను వాటిని అనుభవిస్తాను. నా భర్తల మనసు కనిపెట్టి వారికి అవసరమైనవి అప్పటికప్పుడు సమకూరుస్తాను. ఏదీ వ్యర్థము చెయ్యను. అనవసరమైన వ్యయము చెయ్యను. ఇల్లు వాకిలి, పాత్రలు శుభ్రంగా ఉంచుతాను. నా భర్తల యొక్క బంధు మిత్రులయెడ అనుకూలంగా ఉంటాను. ఎక్కువసేపు వాకిట నిల బడటం, ఎక్కువగా నవ్వడం, చెడ్డవారితో స్నేహం చెయ్యడం, లాంటి వాటి జోలికి పోను. భర్తలు ఇంట లేనపుడు నేను పువ్వులు పెట్టుకొనను. అలంకరించను. నా భర్తలయందే మనసు నిల్పి వారి రాక కోసం నిరీక్షిస్తుంటాను. పాండవులు ఎంతలి సున్నిత మనస్కులో అంతటి కోపిష్టులు. అందుకని వారికి ఎప్పుడూ భయంతో సేవలు చేస్తుంటాను.

అదియును కాక, మా అత్తగారు, కుంతీ దేవికి స్నానపానాదులు నేనే స్వయంగా సమకూరుస్తాను. నాభర్త ధర్మరాజు ప్రతిరోజూ తనతో పాటు పదివేలమంది బ్రాహ్మణులకు, పదివేల మంది యతీశ్వరులకు అన్న సంతర్పణ చేస్తారు. వారికి అన్ని ఏర్పాట్లు నేను స్వయంగా చూస్తాను. వారికి సంతోషం కలిగిస్తాను.

ఇంకనూ అంతఃపురంలో వేలకొద్ది సేవకులు పనిచేస్తుంటారు. వారి బాగోగులే నేను స్వయంగా చూస్తుంటాను. వారు తమ తమ విధులను సక్రమంగా క్రమశిక్షణలో నిర్వర్తించేలా చూస్తుంటాను. ఇంక భాండాగారములో ఉన్న రత్నములు, మణులు మొదలగు విలువైన ఆభరణములు, ధనము లెక్కలు నాకు తెలియును. పనివారికి ఇవ్వవలసిన జీతభత్యములు నేను ఇచ్చెదను. అందువలన పాండవులు సంసార భారము నంతయు నా మీద మోపి నిశ్చింతగా ఉండెదరు. నాకు రాత్రిళ్లు ఒక జాము మాత్రం నిద్రపోవడానికి సమయం లభిస్తుంది. సరిగా భోజనము చెయ్యడానికి కూడా తీరిక ఉండదు.

పైన చెప్పిన చర్యల వలన నేను నా భర్తల యొక్క అనురాగమును, ఆదరణను పొందుతున్నాను అంతేగాని మందులు కాదు మాకులు కాదు. ఇంద్రజాలము అసలేకాదు.” అని ద్రౌపది చెప్పింది.

దానికి సత్యభామ సిగ్గుపడి "ద్రౌపదీ! నాకు నీ సంగతి తెలియక ఏదో మాట్లాడాను. వాటిని ఏదో పరిహాసం గా పరిగణింపుము. నన్ను మన్నింపుము" అని పలికింది.

"అయ్యో దానిదేముంది. అది నేను నవ్వులాటగానే తీసుకున్నాను" అని ఇంకా ద్రౌపది ఇలా పలికింది.

"సత్యభామా! భర్తయొక్క మనసును చూరగొనే ధర్మ మైన ఉపాయం చెపుతాను వినుము. పతిని మించిన దైవం భార్యకు లేదు. భర్త దయవలననే భార్యకు సమస్త ఆభరణములు, ధన, ,దాన్యములు సమకూరుతాయి. మంచి సంతానము, కీర్తిప్రతిష్ఠలు కలుగుతాయి. కాబట్టి భర్తవలన కాక భార్యకు వేరువిధంగా పైచెప్పినవి కలుగవు.

మనం పుణ్యం చేసుకోవాలంటే, చాలా శ్రమపడాలి కాని భర్తకు సపరిచర్యలు చేస్తే పుణ్యం సులభంగా లభిస్తుంది. కాబట్టి నీ భర్తకు ప్రతిరోజూ ప్రేమతో, ఆరాధనలో సేవలు చేయుము. నీ ఎడల నీ భర్త అనురాగంతో ప్రవర్తిస్తాడు. నీ భర్త ఇంటిరాగానే గుమ్మం దగ్గరే ఎదురేగి స్వాగతం పలుకుము. నీ భర్తకు సపరిచర్యలు చెయ్యడానికి సేవకులు ఉన్నారని ఉపేక్షించకుము. నీవే స్వయంగా సపరిచర్యలు చేయుము. నీ భర్త ప్రసంగ వశాత్తు నీకు ఏదన్నా రహస్యము చెప్పినా దానిని బట్టబయలు చేయకుము. అది నీ సవతులకు తెలిసిన నీ మీద నిందలు

మోపగలరు. దాని వలన నీ భర్తకు నీమీద ప్రేమాభిమానాలు సన్నగిల్లుతాయి.

నీ భర్తయొక్క బంధుమిత్రులను ఆదరంతో గౌరవించి వారికి సపరిచర్యలు చేయుము. వారికి అపకారము చేయువారు నీకు మిత్రులైననూ వారిని ఆదరింపకుము.

ఇంకొక విషయము. ఆడువారి నడవడి కడు జాగరూకతతో ఉండవలెను. ప్రద్యుమ్నాదులు నీ పుత్రులు. కాని వారితో కూడా ఏకాంతముగా ఒకే శయ్యపైన కూర్చొనకుము. నీవు కులస్త్రీలతో మాత్రమే స్నేహము చేయుము. అహంభావులతోనూ, ఎక్కువ విలాస జీవితము గడుపు వారితోనూ స్నేహము చేయకుము. ఇవియే నీకు పరమ సౌభాగ్యమును చేకూర్చును." అని ద్రౌపది సత్యభామతో చెప్పెను.

ద్రౌపదీ! నీ భర్తలు దైవసమానులు. నీవు ధర్మం తెలిసిన దానవు. మీ రాజ్యము మీకు సంక్రమిస్తుంది. దుర్యోధనాదులు కష్టాలు అనుభవిస్తారు. నీ కుమారులు పరాక్రమ వంతులు. నీవు వీరమాతవు. నీవు మనసులో కలత చెందకుము. నీకుమారులు ద్వారకలో క్షేమంగా ఉన్నారు. వారిని రుక్మిణి సుభద్ర ఎంతో ప్రీతితో తమ కొడుకులకంటే ఎక్కువగా చూస్తున్నారు." అని పలికింది.

తరువాత శ్రీ కృష్ణుడు ధర్మరాజు వద్ద, మార్కండేయుని వద్ద సెలవు తీసుకొని ద్వారకా నగరానికి పయనమయ్యాడు. మార్కండేయ మహర్షి కూడా ధర్మరాజుకు అనునయ వాక్యాలు పలికి తన ఆశ్రమానికి వెళ్లిపోయాడు. తరువాత పాండవులు కామ్యకవనమును విడిచి పెట్టి ద్వైతవనానికి చేరుకున్నారు.

హస్తినాపుర వాసి ఐన ఒక బ్రాహ్మణుడు ద్వైతవనములో ఉన్న పాండవులను దర్శించి తిరిగి హస్తినాపురం చేరుకున్నాడు. ధృతరాష్ట్రుడు ఆ బ్రాహ్మణుని పిలిచి పాండవుల యోగక్షేమములు విచారించాడు. ఆ బ్రాహ్మణుడు ధృతరాష్ట్రునితో పాండవులు ద్రౌపది అడవులలో పడుచున్న కష్టములు అన్ని వివరించాడు. ఆ విషయములు విన్న ధృతరాష్ట్రుడు ఎంతో దుఃఖించాడు.

“అయ్యో నా కుమారుని దుర్నీతి వలన కదా పాండవులకు ఇంత కష్టము దాపురించినది. దీనికంతకు నేనే కారకుడను. నేను ధర్మరాజును నా పెద్ద కొడుకుగా భావిస్తాను అతనికి ఆ బ్రహ్మ దేవుడు ఇన్ని కష్టాలు రాసి పెట్టాడుకదా. అందమైన సౌధములలో హంసతూలికా తల్పముల యందు పవళించవలసిన ధర్మరాజు కటిక నేలమీద నిద్రిస్తున్నాడు కదా. అనిల నందనుడు ఐన భీముడు అడవిసింహము వలే అడవులలో అలసిపోయి విహరిస్తున్నాడు కదా. తన అన్న దమ్ములు భార్య అడవులలో ఎన్నో కష్టములు పడుతుండగా అర్జునుడు లోలోపల ఎంతగా

రగిలిపోతున్నాడో కదా! సుకుమారులైన కవలలు అడవులలో ఎన్ని కష్టములు పడుతున్నారో కదా! వాయు పుత్రుడు భీముడు అమిత బలవంతుడు కేవలం అన్నగారి మాటలకు లోబడి అరణ్యవాసము అనుభవిస్తున్నాడు కాని లేని ఎడల అతని కోపం ఆపడం ఎవరి తరము? శకుని చేసిన మోసము, దుశ్శాశనుని దుశ్చర్యలు, కర్ణుని తులువతనము, దుర్యోధనుని దుర్నీతి భీముని మనస్సులో ముళ్లవలె గుచ్చుకొనుచున్నవి కదా! అలాంటి భీముని చేతిలో నా కుమారులకు మృత్యువు తప్పదేమో! కానిమ్ము. చేసిన కర్మములకు ఫలితం అనుభవించక తప్పదు. విచారించి ప్రయోజనము లేదు కదా. ఏమి చేయుదును. నేను ఎంతగా వారించినప్పటికిని దుర్యోధనుడు జూదానికి పాల్పడ్డాడు. ఇదంతా నా అహంకారము వలననే జరిగినది. సుఖదుఃఖాలు ఒకటి వెంట ఒకటి వచ్చును అంటారు కదా. సమస్త సంపదలను కోల్పోయి అడవుల పాలైన అర్జునుడు, శివుని మెప్పించి పాశుపతాన్ని పొందాడు. సశరీరంగా స్వర్గమునకు పోయి, దేవేంద్రుని మెప్పించి అతని అర్ధసింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. అది ఏ జన్మలోనో అర్జునుడు చేసిన పుణ్య కర్మఫలమో కదా! " అని ధృతరాష్ట్రుడు పరి పరి విధముల వాపోతున్నాడు.

ఆసమయములో దుర్యోధనుడు శకునిని చూచి "మామా! ఏమిటిది! నా తండ్రిగారు ~~ఈ~~ప్రకారము భీతుడగుచున్నాడు. దీని గురించి విచారింపవలెను". అని కర్ణుని పిలిపించి ఒక ఏకాంత ప్రదేశమునకు పోయి కార్యాలోచనము చేస్తున్నాడు.

అప్పుడు కర్ణుడు దుర్యోధనుని చూచి "సుయోధనా! పాండవులు అడవుల పాలైనారు. పాండవుల సంపదలన్నియు నీకు వశమైనవి. ఈ భూమండలములోని రాజులందరూ నీ ఆధిపత్యాన్ని అంగీకరించి నీకు కప్పము చెల్లిస్తున్నారు. నీవే సార్వభౌముడవు. నీ పరిపాలన సర్వజనామోదమైనది. పాండవులు ద్వైతవనములో అష్టకష్టములు పడుచున్నారు. ఇప్పుడు నీవు సపరివారముతో ద్వైతవనమునకు పోయి వారి ముందు నీ భోగభాగ్యములను ప్రదర్శించి వారి మనస్సుకు ఖేదము కలిగింపవలెను. మనము కూడా పాండవులు గడుపుచున్న దైన్యజీవితమును చూచి సంతోషింపవచ్చును. మన జీవితములు సార్ధకము చేసుకొనవచ్చును. నీ భార్యల సౌభాగ్యములు చూచి ద్రౌపది దుఃఖించవలెను." అని కర్ణుడు పలికాడు.

దానికి సుయోధనుడు మిత్రమా "కర్ణా! నా అభిప్రాయము కూడా అదే! కాని మనము ద్వైతవనానికి పోవడానికి ధృతరాష్ట్రుడు అంగీకరించునా అని సందేహము. ఇటీవల ధృతరాష్ట్రునకు పాండవులు అంటే ఎందుకో అంతులేని భయం ఏర్పడింది. ఎప్పుడూ వారి శౌర్యపరాక్రమములను తల్చుకుంటున్నాడు. విదురుడు కూడా ధృ తరాష్ట్రుని వద్ద నుండి పాండవులను ప్రశంసిస్తూ, పాండవ పక్షపాతమును చూపిస్తున్నాడు. కాబట్టి ధృతరాష్ట్రుడు మన ఆలోచనకు అంగీకరించునా అని నా అనుమానము. నీవు శకుని కలిసి ఆలోచించండి. " అని దుర్యోధనుడు తన అంతఃపురానికి వెళ్లాడు.

మరునాడు కర్ణుడు సుయోధనుని వద్దకు వచ్చాడు. "సుయోధనా! నాకు ఒక ఉపాయము తట్టినది. ద్వైతవనములో మనకు ఆవుల మందలు ఉన్నవికదా. వాటిని చూచు నెపంబున మనము ద్వైతవనమునకు పోవుటకు ధృతరాష్ట్రుని అనుమతి తీసుకొనెదము." అని అన్నాడు. "ఆహా కర్ణా సరిగ్గా ఇదే ఉపాయము నాకునూ తట్టినది. నేను నీతో ఏకీభవిస్తున్నాను" అని అన్నాడు.

వారు వెంటనే ఒక గొల్లవాడిని పిలిపించి వాడు ధృతరాష్ట్రుని ముందు ఇలా మాట్లాడవలెనో నేర్పారు. తరువాత సుయోధనుడు కర్ణ, శకునులో కలసి ధృతరాష్ట్రుని వద్దకు వెళ్లారు. ముందు ఆమాటా ఈమాటా మాట్లాడారు. ఇంతలో ఆ గొల్లవాడు వచ్చాడు.

ఆగొల్లవాడు ధృతరాష్ట్రునితో "మహారాజా! నేను ద్వైతవనమునుండి వచ్చుచున్నాను. అక్కడ మన ఆవులు ఇప్పటివరకు క్షేమముగా ఉన్నవి. కాని ఇటీవల క్రూర మృగములు విజృంభించి మన ఆవులకు హాని చేయుచున్నవి. అందుకని ఆవుల మందలను కాపాడటానికి తమరు తగు చర్యలు తీసుకొనవలెనని నా మనవి" అని సుయోధనాదులు చెప్పిన చిలుకపలుకులు పలికాడు.

వెంటనే ఒక పక్క కర్ణుడు మరొక పక్క శకుని చేరి "అవును మహారాజా! ఆ గోపాలుడు చెప్పిమాటలు నిజమై అనిపిస్తున్నాయి. ఆ

క్రూర మృగములను సంహరించుటకు ఆవులను రక్షించుటకు తమరి కుమారుడైన సుయోధనుని పంపండి" అని నమ్మబలికారు.

" క్రూరమృగములను సంహరించి గోరక్షణ చేయుట మంచిదే కాని అక్కడ మన పాండవులు ఉన్నారు. అక్కడి మీరు వెళ్లడం నా మనస్సుకు నచ్చడం లేదు. మీరు అక్కడకు వెళితే వారిని అవమానిస్తారు. పాండవులు ఇప్పటికే మీ చేత అవమానింపబడి ఉన్నారు. అందులోనూ భీముడు మీమీద అమితమైన కోపంతో ఉన్నాడు. మిమ్మల్ని చూస్తే ఊరుకోడు. ఇంక అర్జునుడు దేవేంద్రుని వలన అమోఘమైన అస్త్రసంపద పొంది ఉన్నాడు. అతనిని ఎదుర్కొనడం మీకు సాధ్యం కాదు. మీరు వారికి కీడు చేయడం వారే మీకు హానితలపెట్టడం అవివేకమైన పని. కాబట్టి ఆవుల మందలను కాపాడటానికి యోగ్యులైన వారిని వేరే వారిని పంపండి.మీరు వెళ్లవద్దు" అని ధృతరాష్ట్రుడు పలికాడు.

ఆ మాటలకు శకుని ఈవిధంగా బదులు పలికాడు."మహారాజా! పాండవులు అమితమైన శౌర్యము కలవారు. వారికి మేము ఎందుకు హాని తలపెడతాము. ఒక వేళ మేము అటుల చేసిన, ధర్మరాజు తాను చేసిన సత్యము తప్పడు. అతని తమ్ములు ఆయన ఆజ్ఞ జవదాటరు. మాలో కూడా వేటాడవలెనని కోరిక కలుగుతూ ఉంది. మేము ఆవులను మాత్రం రక్షిస్తాము. దానివలన పాండవులకు కీడు ఎందుకు కలుగుతుంది" అని నచ్చచెప్పాడు.

చివరకు ధృతరాష్ట్రుడు అనుమతించాడు. వెంటనే సుయోధనుడు ఘోషయాత్రను ప్రకటించాడు. తన వెంట కర్ణుడు, శకుని, తమ్ముళ్లు, బంధువులు రాగా వాహనములతో పరివారముతో ద్వైత వనానికి బయలు దేరాడు సుయోధనుడు. ఒక చోట శిబిరాలను ఏర్పాటుచేసుకున్నారు. సుయోధనుడు అక్కడ ఉన్న ఆవులను చూచాడు. అక్కడ ఉన్న గొల్లవారిని అడిగి వాటి వివరాలను తెలుసుకున్నాడు. అడవికి పోయి వేటాడాడు. ఎన్నోమృగములను చంపాడు.

ఆ సమయంలో ధర్మరాజు సద్యస్కందము అనే యాగాన్ని అక్కడ ఉన్న ఋషుల సహాయంతో చేస్తున్నాడు. సుయోధనుడు ఆ ప్రాంతానికి చేరుకున్నాడు. అక్కడ తన విభవానికి తగ్గట్టు క్రీడాగృహాలు నిర్మించమని ఆజ్ఞాపించాడు. ఆసయమంలో అక్కడ కాపాలాగా ఉన్న గంధర్వులు వారిని అడ్డగించారు. "ఇది చిత్ర సేనుడు అనే గంధర్వరాజు చెందిన కొలను. ఇక్కడ మీరు రాకూడదు వెనక్కు వెళ్లండి" అని చెప్పారు.

"ఇక్కడకు మహా బలవంతుడైన సుయోధన సార్వభౌములు వనవిహారానికి వచ్చారు. అందుకనీ మీరే ఇక్కడ ఉండరాదు వెళ్లండి" అని కౌరవ భటులు చెప్పారు. గంధర్వులకు కోపం వచ్చింది. "ఓ భటులారా మీ రాజుకు తనబలము ఎదిరి బలము అస్సలు తెలియదు.

గంధర్వరాజుతో ఇలాంటి దుశ్చర్యలు చేయవలదని చెప్పండి" అని హేళనగా పలికారు.

కౌరవ భటులు ఆవిషయాన్ని సుయోధనునికి నివేదించారు సుయోధనునికి కోపం వచ్చింది. తన తమ్ములను, భటులను పిలిచి "మీరు తక్షణమే వెళ్లి ఆ గంధర్వుల గర్వము అణచండి. దేవేంద్రుడు దేవతలు సాయం వచ్చినా వారిని కూడా జయించండి" అని ఆజ్ఞాపించాడు. అప్పుడు కౌరవులు తమ బలాలతో గంధర్వుల మీదికి దండయాత్ర వెడలారు.

వారిని చూచి కొంతమంది గంధర్వులు "అయ్యా మీరు ఏల ఇక్కడకు వస్తున్నారు. మీకు మాకు ద్వేషం ఏముంది. ఆగండి" అని సానుకూలంగా చెప్పారు. కాని కౌరవ సేన వారిని లెక్క చేయలేదు. వారిమీద ఆయుధాలు ప్రయోగించారు. అప్పుడు గంధర్వులు వెంటనే వెళ్లి వారి రాజైన త్రసేనునికి జరిగినది అంతా వివరించారు.

గంధర్వరాజు త్రసేనునికి కోపం వ చ్చింది. "వెంటనే వెళ్లి కౌరవ సేనను చీల్చి చెండాడండి" అని తన సేనలకు ఆజ్ఞ ఇచ్చాడు. గంధర్వులు కౌరవ సేనతో తలపడ్డారు. గంధర్వుల ధాటికి కౌరవులు కౌరవ సేన నిలువలేక పోయింది. దుశ్శాసనుడు మొదలగు వారు పారిపోయారు. ఒక్క కర్ణుడు మాత్రం ధైర్యంగా పోరాడుతున్నాడు. ఇదివిని

దుర్యోధనుడు శకుని కూడా యుద్ధరంగానికి వచ్చారు. దుర్యోధనునికి గంధర్వులకు ఘోరయుద్ధం జరిగింది. ఆ యుద్ధంలో గంధర్వులు ఓడి పోయారు. వారు వెంటనే వెళ్లి తమ రాజు చిత్రసేనునికి జరిగిన విషయం చెప్పారు.

స్వయంగా చిత్రసేనుడు యుద్ధరంగానికి వచ్చాడు. అతను మాయాయుద్ధనిపుణుడు. అతని మాయా యుద్ధానికి కౌరవ సేన తట్టుకోలేక పోయింది. గంధర్వుల పరాక్రమానికి నిలువలేక కౌరవులు చిందర వందర అయ్యారు. ఒక్క కర్ణుడు తప్ప మిగిలిన వారు పారిపోయారు. దుర్యోధనుడు కర్ణుడికి సాయంగా నిలిచాడు. సుయోధనుని సోదరులు, శకుని దుర్యోధనునికి సాయంగా ఉన్నారు. గంధర్వులు కర్ణుని రథం విరగ్గొట్టారు. కర్ణుడు పక్కనే ఉన్న వికర్ణుని రథం ఎక్కి యుద్ధభూమి నుండి బయటకు వెళ్లాడు. అప్పుడు చిత్రసేనుడు దుర్యోధనుని రథం కూడా విరగ్గొట్టాడు. దుర్యోధనుని జుట్టుపట్టుకొని నేలమీద పడవేసి అతనిని కట్టి తన రథం మీద పెట్టుకొని పెద్దగా సింహనాదం చేసాడు. అది చూ మిగిలిన గంధర్వులు కౌరవులను, సుయోధనుని భార్యను, కౌరవుల భార్యలను, కౌరవుల కుమారులను, మంత్రులను పట్టి బంధిం త్రసేనుని ముందు ఉంచారు.

అది చూ చి మిగిలిన వారు రోదిస్తూ అక్కడే ఉన్న ధర్మరాజు వద్దకు పోయి కాపాడ మని మొరపెట్టుకొన్నారు. “ఓ ధర్మరాజా! గంధర్వ రాజైన

చిత్ర సేనుడు సుయోధనుని ఓడిం చి కౌరవ కాంతలను బందీలుగా పట్టుకున్నాడు. మీరు వారిని కాపాడాలి" అని పలికారు.

అది చూచి భీమసేనుడు సంతోషంతో "ఆహా మనం చెయ్యాల్సిన పని గంధర్వులు చేసారా. మనకు మహోపకారం చేసారు. ఏ శ్రమా లేకుండా మనకు విజయం లభించింది. పుట్టినప్పటినుండి పాపాలు చేయడానికి అలవాటు పడిన దుర్యోధనునికి ఈనాటికి గంధర్వుల చేత పరాభవం జరిపించిన ఆ బ్రహ్మదేవుడు ఎంతో నేర్పరి కదా! అడవులలో అష్టకష్టములు పడుచున్న మనలను అవమానించడానికి వచ్చిన వానికి తగిన పరాభవం జరిగినది. అందుకని దుర్యోధనుని మీద దయ చూపరాదు" అని అన్నయ్యతో పలికాడు భీమసేనుడు.

("కాగల కార్యం గంధర్వులే తీర్చారు" అనే సామెత మహా భారతంలో ఈ సంఘటన వలననే ఏర్పడింది అని అంటారు).

ఆ మాటలు విని ధర్మరాజు భీమ సేనునితో ఇలా పలికాడు. "భీమసేనా! నీవు ఇలాంటి పరుషపు మాటలు మాట్లాడటం తగునా! శరణు జొచ్చినవారిని చులకన చెయ్యం భావ్యమా! వారిమీద దయచూపాలి కదా! దాయాదుల మధ్య డబ్బు గురించి, ఆస్తి గురించి తగాదాలు సహజం. అంత మాత్రం చేత సహజమైన ప్రేమలు అంతరిస్తాయా చెప్పు. దాయాదులు వారిలో వారు తగాదాలు

పడవచ్చును కాని పరాయి వారి చేతిలో పరాభవం పొందునపుడు ఒకరికి ఒకరం సాయం చేసుకొనని ఎడల లోకులు నిందిచరా! సుయోధనుడు దుర్నీతి కలవాడు. అయినను భార్యలతో సహా పరులకు పట్టుబడినాడు. ఇప్పుడు మనము ఉపేక్షించిన మనకు కులహాని అవుతుంది. అదియునుకాక శరణాగత రక్షణము క్షత్రియులకు పరమ ధర్మము. నీవంటి పరాక్రమ వంతునకు అవశ్యము చేయవలసిన కార్యము. కాబట్టి నీవు నీ తమ్ములు సాయుధులై రధముల మీద వెళ్లి, ఆ గంధర్వరాజు చిత్రసేనుని ఓడించి సుయోధనుని వారి భార్యలను పరివారమును విడిపించండి. " అని ధర్మరాజుచెప్పాడు.

"అన్నయ్యా! దయా దాక్షిణ్యములు లేకుండా నన్ను నీటిలో తోయించాడు. విషం పెట్టి చంపించ పూనుకొన్నాడు. ఇంటిలో పెట్టి తగులపెట్టించాడు. మాయాద్యూతం ఆడించి మన రాజ్యాన్ని సమస్తసంపదలు అపహరించాడు. మన భార్య ద్రౌపదిని నిండుసభలో వలువలు ఊడదీసి అవమానించాడు. అన్నయ్యా! సుయోధనుడు మనకు కీడు చెయ్యని రోజు అసలు ఉందా! వాడు చేసిన దుశ్చర్యలు ఒక్కటి కూడా తలపకుండా అతని పట్ల ఔదార్యము చూపడం తగునా!"అని భీముడు పలికాడు.

దానికి ధర్మరాజు "భీమా! నన్ను కాపాడండి అని ఎవరైనా అడిగితే ఎంతటి దుర్బలుడైనా సాయం చేస్తాడే!. నీవంటి బలవంతుడు

ఊరకుండటం తగునా! శరణు జొచ్చిన శత్రువునైనా కాపాడమని పెద్దలు చెపుతారు. శరణాగత రక్షణ కన్నా వేరే ధర్మం ఉన్నదా! సుయోధనునికి మనయొక్క బలపరాక్రమములు తెలియును. అందుకని మనం వచ్చి తనను తన వారిని రక్షించెదమని ఎంతో ఆశతో ఉండి ఉంటాడు. ఇది మనకు పుణ్యము, కీర్తి కలుగుసమయము. అసలు నేను నిన్ను ఇబ్బంది పెట్టను. నేను వెళ్లి రక్షింపగలను. కాని నేను ప్రస్తుతము యజ్ఞదీక్షలో ఉన్నాను. అందుకని నిన్ను అర్థించుచున్నాను. కాబట్టి మీరు వెంటనే పోయి గంధర్వులకు మంచి మాటలు చెప్పి సుయోధనుని అతని పరివారమును విడిపించండి. గంధర్వులు మంచి మాటలతో వినని ఎడల మీ పరాక్రమముతోనైనా విడిపించండి. నా యజ్ఞాన్ని సఫలం చెయ్యండి." అని కోరాడు. ఎట్టకేలకు భీముడు సమ్మతించాడు.

భీముడు, అర్జునుడు, నకుల సహదేవులు ఆయుధములు ధరించి గంధర్వ రాజు సైన్యాన్ని సమీపించారు. అప్పుడు అర్జునుడు గంధర్వులతో "ఓ గంధర్వులారా! మీకు మాకు విరోధము లేదు. మీరు స్నేహ పూర్వకముగా మా సుయోధనుని విడిచి పెట్టండి. ఇది ధర్మరాజు మీకు తన ఆజ్ఞ గా చెప్పమన్నాడు. ధర్మరాజు ఆజ్ఞ అనుల్లంఘనీయము అని తెలుసుకోండి" అని పలికాడు.

"అయ్యా! ధర్మరాజు మాకు రాజు కాదు అతని ఆజ్ఞ మేము ఎందుకు పాటించాలి. మాకు రాజు దేవేంద్రుడు. ఆయన మాత్రమే

మమ్మ శాసించగలడు. మిగిలిన వారు ఎంతటి వారైనా మేము భయపడము" అని పలికారు.

"ఓ గంధర్వులారా! మొదటనే మీతో యుద్ధానికి దిగటం మంచిది కాదని మంచి మాటలతో చెప్పి చూచాను. మీకు మంచి మాటలు రుచించవని తెలిసినది. కాబట్టి నా శౌర్యముతో నేను సుయోధనుని విడిపిస్తాను" అని వారిమీత శరప్రయోగం చేసాడు.

అప్పుడు పాండవులకు గంధర్వులకు ఘోరయుద్ధం జరిగింది. పాండవుల ధాటికి తాళలేక గంధర్వులు దుర్యోధనుని తీసుకొని ఆకాశమార్గాన పారిపోబోయారు. కాని అర్జునుడు తనబాణములతో అన్ని దిక్కులను బంధించాడు. చిత్రసేనుడు అర్జునుని మీద తన గదను ప్రయోగించాడు. దానిని అర్జునుడు తన బాణాలో ఖండించాడు. చిత్రసేనుడు మాయాయుద్ధం చేయసాగాడు. అర్జునుడు తన శబ్దవేధి బాణాలతో కనబడని చిత్రసేనుని వేధించాడు. ఇంక చేసేది లేక చిత్రసేనుడు అర్జునుని ముందుకు వ చ్చి నిలిచాడు.

అప్పుడు అర్జునుడు చిత్రసేనుని చూ చి "చిత్రసేనా నీకు కౌరవులతో శత్రుత్వము ఎందుకు. వారిని విడిచి పెట్టుము." అని పలికాడు.

"అర్జునా! నీకు నాకు ఎలాంటి శత్రుత్వంలేదు. పైగా నీవు నాకు మిత్రుడవు. నీకు అసలు విషయం తెలియదు. ఈ దుర్యోధనుడు పరమ దుర్మార్గుడు. మీరు అడవులలో పడరాని పాట్లు పడుతుంటే మిమ్ములను హేళన చెయ్యడానికి ఈ ఘోష యాత్ర మిషమీద ద్వైతవనానికి వచ్చాడు. ఇదంతా తెలుసుకొన్న దేవేంద్రుడు ఈ దురాత్ముడిని పట్టి బంధించి తన వద్దకు తీసుకు రమ్మని నాకు ఆజ్ఞాపించాడు. అందుకే ఇతనిని పట్టి బంధించి తీసుకొని దేవేంద్రుని వద్దకు తీసుకొని వెళ్తున్నాను." అని చెప్పాడు.

" మిత్రమా చిత్రసేనా! *ఇతడు ఎంతటి దుర్మార్గుడైనను మాకు సోదరుడు.* కాబట్టి ఇతనిని విడిచి పెట్టడమే తగిన పని. ఇది ధర్మరాజుకు ఆనందం కలిగిస్తుంది. నీవు చెప్పినట్టు ఇది దేవేంద్రుని ఆజ్ఞ కావచ్చును. ప్రస్తుతము మనము ఇతనిని ధర్మరాజు వద్దకు తీసుకొని పోయెదము ఆయన ఎలా చెపితే అలా చేసెదము కాబట్టి నా మాటమీద ధర్మరాజు వద్దకు రమ్ము" అని పలికాడు. దానికి చిత్రసేనుడు సమ్మతించాడు. అందరూ ధర్మరాజు దగ్గరకు వెళ్లారు.

చిత్ర సేనుని ధర్మరాజు సాదరంగా పూజించాడు. "చిత్రసేనా! ఈసుయోధనుడు, తన అనుజులతోనూ, అమాత్యులతోనూ, పరివారముతోనూ నీ చేత వధియింపబడలేదు. మీ కారణముగా మా కుటుంబానికి ఎలాంటి హానీకలగలేదు.నాకు చాలా సంతోషముగానున్నది.

ఇతని వల్ల ఎలాంటి అపరాధము కలిగినను క్షమించి అతనిని విడిచి పెట్టండి. ” అని ప్రార్థించాడు.

ధర్మరాజు మాట మన్నించి చిత్రసేనుడు సుయోధనుని అతని పరివారమును విడిచి పెట్టాడు. చిత్రసేనుడు వెంటనే దేవలోకమునకు పోయి జరిగినది అంతయూ దేవేంద్రునకు వివరించాడు. దేవేంద్రుడు తన అమృతవృష్టి చేత యుద్ధములో చనిపోయిన గంధర్వుల నందరిని బతికించాడు.

ఇక్కడ ధర్మరాజు సుయోధనుని బంధవిముక్తుని చేసి “సుయోధనా! ఎప్పుడూ ఇలాంటి సాహసములు చేయవద్దు. దుర్మార్గులు మాత్రమే ఇలాంటి సాహసక్రియలు చేసి నశిస్తారు. నీవు వెంటనే నీ తమ్ములను, సామంతులను తీసుకొని పొమ్ము. నీ మనసులో ఎలాంటి విషాదము పెట్టుకొనవద్దు” అని చెప్పాడు.

సుయోధనుడు మారు మాటాడక దీన వదనుడై అక్కడినుండి వెళ్లియాడు. అక్కడ ఉన్న ధౌమ్యుడు మొదలగు బ్రాహ్మణులు ధర్మరాజు ఔదార్యమును కొనియాడిరి.

(మహా భారతము- అరణ్య పర్వము - పంచమాశ్వాసము సంపూర్ణము).